

ΣΤΟΙΧΕΙΑ

LOGICÆ

ET METAPHYSICÆ

BC78

.L3

S7

c.1

1080046310

16-77

E #46#98

11
S

SIGISMUNDI STORCHENAU

IN ACADEMIA VINDOBONENSI

LOGICÆ ET METAPHYSICÆ

PROFESSORIS PVB. ORD.

INSTITUTIONES

METAPHYSICÆ

LIBER I. II.

VENETIIS

Cyprii Andreae filijque Sartoris

1855

110552

UNIVERSITÄT WIRTSCHAFTS UNIVERSITÄT WIEN
BIBLIOTHEK
39525

BC78
L37
S7

FONDO BIBLIOTECA PUBLICA
DEL ESTADO DE NUEVO LEON

PROLEGOMENON IN METAPHYSICAM.

QUID METAPHYSICA?

I. *Metaphysica* est scientia, quae notiones maxime universales in examen vocando, et principia demonstrationum generalissima constituendo, accuratissimas de rebus quibusvis ideas animo informare docet.

Schol. Nominis originem docet (§. 19. logic.). Definitionis vero allatae veritas ex ipso operis totius decursu palam fiet.

QUAE EJUS PARTES?

II. Res nobis notae ad tres summas classes reducuntur, Deum, animas, et materiam, ex qua corpora mundum aspectabilem constituentia coalescunt: notiones quaedam omnibus, quaedam singulis separatim communes sunt. Quatuor inde oriuntur metaphysicae partes: *Ontologia*, in qua notiones omnibus, atque singulis communes contemplantur nominatim; *Cosmologia* eas, quae huic, aliisque mundis possibilibus; *Psychologia*, quae animabus tam humanis, quam belluinis; *Theologia*, quae Deo competent, investigat.

Schol. Wolfii hae est partitio, hodieque ab omnibus fere melioris notae philosophis, si Dariesium demas, retinetur. Mea tamen opinione istud metaphysicae nomen sola sibi ontologia verius vindicat, reliquis partibus totidem separatas disciplinas constituentibus, quae principis ontologicis proxime nituntur, ipsa enim sola in notiones maxime universales inquirat, generalissimaque ratiociniorum principia subministrat: haud igitur aberraverit a vero, qui cosmologiam, psychologiam, et theologiam alias reipsa esse negaverit, quam applicationem ontologiae, seu potius metaphysicae ad doctrinam de mundo, anima, et Deo quemadmodum id quoque in aliis omnibus praecipue theoreticis scientiis usuvenit. Verum utcumque res sit, ego usitatam hodie metaphysicae explanandae partitionem, ac methodum sequar.

QUIS USUS?

III. *Metaphysica* servit ad alias scientias omnes et facilius et solidius condiscendas. Qui facilius et solidius ratiocinatur, quique accuratiores de rebus, quas unaquaeque scientia suo ambitu complectitur, ideas efformare novit, is quoque quatuorvis scientiam

et facilius et solidius condiscit; sed ad utrumque metaphysica hominem paratiorem efficit (§. 1.): igitur et id praestat, ut quaevis alia scientia et facilius et solidius comprehendatur.

Scol. Utilitas igitur metaphysicae in omnes omnino disciplinas, in quibus aliquis ratiocinio locus est, se diffundit; certe in physicis, in moralibus, in ea quae sublimiora scrutatur mysteria, idest theologia, in juris prudentia, in therapeutica sine metaphysicis principiis nihil recte suscipi, necque magnam fieri progressionem in aperto est, quod hae disciplinae animum in ratiociniis, principiorum generalium ope contendendis, egregie exercitatum et notionibus universalibus entis, substantiae, corporis, ejusque elementorum: tum specialioribus spiritualitatis videlicet, immortalitatis, ac libertatis animae humanae, existentiae denique, providentiaeque divinae ideis imbutum requirunt. Idem ob eamdem prorsus rationem de mathematicis, de oratoria, ceterisque artibus, quin etiam de negotiis paulo gravioribus in humano commercio occurrentibus affirmari verissime potest, ut viri harum rerum peritissimi non dissentiant.

Universum denique sine metaphysicae adiumento nemo ullus cognitionem profundam, solidamque sibi comparabit: qui enim in metaphysicis rudis est, destituitur certis, ac indubitatis principiis distincte cognitis, ad quae iudicia sua et ratiocinationes revocet. Jure igitur optimo summis encomiis ab eruditissimis extollitur metaphysica, jamque *Philosophia Prima jam Principium et omnium scientiarum fundamentum*, jam *Scientia universalis*, aut denique *Scientia* per excellentiam compellatur.

At enim non omnibus hae probatur. Sunt, qui mallent nobilissimam hanc scientiam, totique humano generi maxime proficuum ex orbe ipso exulare. Duplex horum hominum genus est: alii vanissimam eam subtilitatibus refertam, neque ad aliud, quam ad inanes ingeniorum otiosorum partus edendos, atque ad alendas inter sapientes discordias natam clamitant; inde quiddam futile, vanum, ac inane in hominum ratiociniis deprehendunt, metaphysicae tribuunt, illud sibi familiare perpetuo occurrentes; haec ad metaphysicaciones referenda sunt; quod vocabulo, nescio, quod monstrum biceps se denotasse arbitrantur. Hi quidem tolerari aliqua possent ratione, si veterem peripateticorum metaphysicam carperent; hodie vero nequaquam, cum ea scientia a summo perfectionis apice proxime abesse videtur. Sed quid jam abtractatoribus hujusmodi respondeas? nihil certe accommodatius trito illo: *Ars oscorem non habet nisi ignorantem*; nam id

genus homines metaphysicam vix summis degustarunt labiis. Si tamen doceri velint, dicendum: metaphysicae subtilitates in eo solum consistere, ut quodvis cogitationi obiectum ex omni parte, ac sua omni possibili ad alia relatione acute expendatur; ut notae ab individuis obiectis per abstractionem separatae seorsum attente explorentur: ut denique quid quaevis idea simile, vel dissimile cum altera contineat, accurate pervideatur, quibus in rebus summum est solidum eruditionem comparandum momentum.

Periculosum metaphysicae studium esse, ipsiusque castissimae Religionis fundamentis ruinae militari conquirentur alii: asserti rationem inde petunt, quod ab eo fere tempore, quo disciplina haec magis excoli caepit, perditissimorum hominum numerus mirum in modum auctus sit, qui principiis metaphysicis ad impugnandam Religionem, atque ad subvertendam, quae divino nobis munere obligat, revelationem abutuntur. Verum querela haec quantumvis ex parte aequissima, ejus est modi, ut non solum nequimem, ab hoc studio arcere, sed acrioribus potius stimulis cordatiorem quemque ad id incitare debeat. Imprimis enim non est tribuendum metaphysicae, quod a malitiosa nonnullorum calliditate, aut ignorantia proficiscitur, habetque hic praecipue locum, quod Verulamius generatim de philosophia sapientissime pronuntiavit: "*Philosophia obiter libata a Deo abducit; penitus hausta reducit ad eumdem (De augment. Scient. t. 1. p. 10.)*". Deinde nonne necesse est, ut iisdem, quibus in nos utuntur impii Religionis hostes, armis impetantur, utque ex iisdem principiis convincantur? Alia certe non suppetit pugnandi ratio: non hic SS. Litterarum auctoritati, non SS. Patrum testimonio, non vetustissimis historiarum monumentis locus est; ad unum rationis tribunal ipsi provocant; hujus unius imperium se revereri, hujus unius praeceptiones se sequi profitentur; ex ratione igitur, ejusque primis principiis, quae in metaphysica evolvuntur, impugnandi, ac relotandi sunt. Quare si nulla unquam, hac certe aetate, qua pestis haec continenter latus serpsit, metaphysicae studium maximo omnibus opere commendandum est: dum patria periclitatur, nemini civium integrum est otio contabescere, et abjectis armis vallum et moenia hosti prodere; an nobis ergo otiosius esse spectatoribus licebit, dum profani homines in Religionem, quae patria, vitanque ipsa unicuique nostrum carior esse debet, arma vertunt? Sed satis de metaphysicae praestantia.

Ad extremum quaeret fortasse aliquid, quae origo, quae progressio fuerit metaphysicae? quorum virorum conatibus ad eum, quo odie gloriatur, splendorem adducta sit? his prope verbo sa-

tisfaciam. Primum quidquid communem cum reliqua philosophia fortunam experta fuit metaphysica; cum ea exorta, lentisque passibus progressa; cum ea collapsa; cum ea denique post generalem in Europa litterarum instaurationem restituta, brevissimumque intra tempus maximis accessionibus aucta est (proleg. in phil.). Deinde restituae amplificataeque gloriam praecipue sibi vindicant Caresius, Gassendus, Leibnitius, quos Wolfius, alique complures praestantissimi viri in hunc usque diem secuti sunt, et ut spes est, sequentur; porro horum ego nomina doctissimosque labores, ut occasio tulerit, abunde laudabo.

LIBER I.
ONTOLOGIA.

PROLEGOMENON.

QUID ONTOLOGIA?

IV. Ontologia notiones Deo, animabus, materiaeque, ac coalescentibus inde corporibus communes contemplatur (§. 2). Deus animae, materia in eo conveniunt, quod sint entia: igitur tota est in notione entis evolvens, atque inde nuncupatur ontologia, ac vulgo definitur per *scientiam entis in genere*.

QUID IN EA PERTRACTANDUM?

V. Notio entis non rite expenditur, nisi una proprietatis illius, ac diversae species in examen vocentur; igitur in notione entis examinanda ita versari debet ontologia, ut et generales entium proprietates, et diversae eorum species distincte proponat.

VI. Porro in notibus hisce evolvens quam saepissime demonstrationi locus est; demonstratio vero certa, ac indubitata principia postulant (§. 197. log.). Quare ad ontologiam vehementer pertinet, ut primo omnium loco in generalissima, quibus omnis denique demonstratio nititur, principia inquirat.

QUAE TOTIUS SUMMA — QUOTUPLEX ONTOLOGIA?

VII. Ex his perspicuum est, ea, de quibus ontologia agit, ad tria suprema genera revocari. Primum principia demonstrationum generalissima; deinde proprietates entium maxime universales; postremo diversae eorum species exponendae sunt: haec ego totidem sectionibus complectar.

Sched. Qui ontologiae studium parum adferre utilitatis censent, quod multi sunt, qui sine ea non spernendas interdum progressiones in aliis disciplinis faciunt, si noverint, oportet, confusus de ente, primisque ratiociniorum principis ideas quae vulgari facultatum naturalium usu acquirunt, constituere, quandam ontologiam *naturalem*, quae frequentiore exercitatione exulta rudiores etiam in construendis rite ratiociniis non parum adjuvat. At istud ille praestantiae ontologiae *artificiose* nihil demit: cum enim haec ideas confusas in distinctas convertat, tantum illam antecellit, quantum cognitio distincta confusam (conf. §§. 44. seq. log.).